

ZAMBIE

10. 5. 2015 – 9. 8. 2015

Barbora Dvorská

SPVP

Zambie je země plná protikladů, země natolik odlišná od té naší. Žije zde plno přátelských lidí, narazíte ale i na ty, kteří už tolik přátelství nejsou. Je to země plná bohatství, ale zároveň země plná chudoby. Zažila jsem zde nespočet úžasných a nezapomenutelných okamžiků a poznala báječné lidi, po kterých se mi bude stýskat. Tříměsíční stáž v Zambii pro mě byla obrovskou zkušeností. Jsem nesmírně ráda, že se mi naskytla možnost do Afriky vycestovat a poznat jí takovou, jaká doopravdy je.

ZAŘIZOVÁNÍ PŘED ODJEZDEM

Než vycestujete do zahraničí, je důležité mít vyřízené očkování, letenky, cestovní pojištění, dokumenty od školy a domluvit si vše potřebné s vyučujícími.

Očkování nenechávejte na poslední chvíli, mezi jednotlivými vakcínami musí být rozestup minimálně 14 dnů a musíte být zcela zdraví, jinak nelze vakcínu aplikovat. Nechávala jsem se očkovat v očkovacím centru Avenir v Českých Budějovicích, kde Vám velmi ochotně naočkují úplně všechno, i to, co vlastně nepotřebujete. Celkem mě očkování vyšlo na 7 710Kč. Očkovat jsem nechala proti žloutence typu A i typu B, žluté zimnici, choleře, břišnímu tyfu a meningitidě. Doporučuji si před návštěvou očkovacího centra zjistit od praktického lékaře, jaká očkování máte, abyste zbytečně neplatili za další vakcíny- já osobně měla již žloutenku typu B naočkovanou z dětství. Zambie není považována za malarickou oblast, postačí tedy, když si antimalarika koupíte na místě, jsou zde také mnohem levnější než u nás. Antimalarika značky Delta prim jsem užívala jednou týdně, za 13 tablet jsem zaplatila 15 Kwacha. Moskytiéru jsem si pro jistotu a svůj vlastní klid koupila na místě za přibližně 50 kwacha.

Letenku jsem si kupovala přes rezervační systém GoToGate přibližně měsíc před odletem a stála mě necelých 19 000Kč. Letěla jsem s leteckou společností Emirates, která umožňuje hmotnost zavazadla až 30kg. Výběru společnosti rozhodně nelituji, personál byl velice příjemný a ochotný, také jídlo podávané na palubě bylo vynikající. Letěla jsem z Vídně s přestupem v Dubaji.

Cestovní pojištění jsem si zřizovala přes zahraniční oddělení u pojišťovny Uniqa. Cestovní pojištění zahrnovala i pojištění praxe, celkem jsem zaplatila cca 3 680Kč. Sjednání pojištění bylo velmi jednoduché, pojistit se můžete u jakékoliv jiné společnosti, mě ale nejvíce vyhovovala nabídka pojišťovny Uniqa.

MÍSTNÍ MĚNA a CENY

V Zambii se platí zambijskou kwachou tu ale v České republice neseženete. V době mého pobytu byla 1 Kwacha přibližně 3,6Kč. Jednou z variant je nákup amerických dolarů nebo eura, které v Zambii vyměníte na místní měnu. Dejte si ale pozor- v Zambii nepřijímají bankovky amerických dolarů starší než z roku 2006. Může se také stát, že za menší než 20 dolarové bankovky dostanete rozdílný kurz. Já osobně jsem vybírala pouze z bankomatu, ke každému výběru mi byl přičten poplatek přibližně 25 kwacha. S embasovanou visa kartou jsem při výběru neměla žádné problémy.

sáček těstovin 14 – 24 Kč

papriky (3 ks) 8 Kč

toustový chleba 10 Kč

plechovka fazolí 22 Kč

jablko (1 ks) 3,6 Kč

vakuované párky (5ks) 18 Kč

pomeranč (1 ks) 3,6 Kč

vajíčka (10 ks) 25 – 34 Kč

cibule (4 ks) 7 Kč

mražené kuřecí paličky (6 ks) 50 Kč

CO SI VZÍT S SEBOU

Co se týče oblečení, doporučuji vzít si běžné věci, jaké nosíte do školy nebo do práce. Ženy v Zambii nenosí odhalené nohy, ani příliš odhalená záda. U kalhot i šatů je vhodná délka minimálně ke kolenům. Co Zambijcům vůbec nevadí, jsou velké výstřihy, pro své vlastní pohodlí ale doporučuji, se velkým výstřihům vyvarovat, čím méně na sebe budete přitahovat pozornost, tím lépe se bude mezi Zambijci cítit. Doporučuji si přibalit alespoň jedno formálnější oblečení pro zvláštní příležitosti, v Zambii je kultura oblékání poměrně vysoká. Dívkám přijdou určitě vhod legíny, ty jsem nosila celý svůj pobyt- ať už k šatům nebo ke kraťasům. V době mého pobytu byla v Zambii „zima“, alespoň podle místních. Teploty se pohybovaly okolo 20-25 stupňů Celsia, často foukal

studený vítr. Pokud se do Zambie vydáte v tomto období, doporučuji přibalit si teplejší oblečení na večer, kdy je opravdu zima.

Nezbytný je určitě repelent, pořídit se dá i na místě, ale je dražší než u nás. Vhodné je vzít si s sebou také základní léky, v případě nutnosti můžete navštívit místní lékárnou, ovšem léky jsou zde také hodně drahé.

V Zambii používají jiný typ elektrický zásuvek než u nás, nutné je tedy mít adaptér. Pořídit se dá bez problému na místě, prodávají je dokonce i trhu. Často zde také vypadává elektřina, proto se neobejdete bez baterky nebo čelovky.

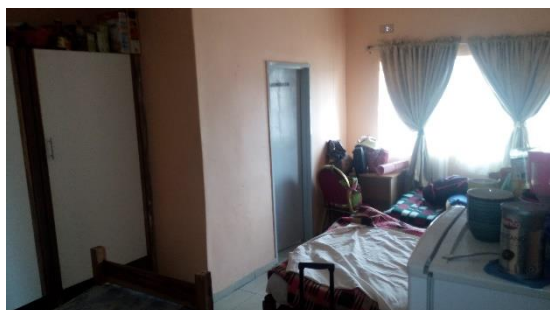
V Zambii je také poměrně drahá kosmetika, sladkosti, mléčné výrobky a káva, proto doporučuji dovézt si zásoby z domova. Oceníte určitě i různé instantní těstoviny a polévky, čaje, koření a další rychlé zdroje potravy dovezené z domova. Nezapomeňte přibalit také hrneček, misku, příbor, ostřejší nůž a otvírák na konzervy.

ZAŘIZOVÁNÍ PO PŘÍLETU

Ihned po příletu je nutné vyřídit vízum. Vybrat si můžete mezi jednovstupovým vízem a vízem pro více vstupů. Já měla jednovstupové vízum, které mě vyšlo na 50 amerických dolarů, vízum pro více vstupů je potom o 30 dolarů dražší. Turistické vízum je levnější než pracovní, proto nezapomeňte na letišti tvrdit, že do země jedete jako turista nebo návštěvu svých přátel. Pro získání víza je nutné vystát na letišti frontu, která se Vám bude zdát nekonečná, pak už se Vás jen pověřený pracovník zeptá, proč a na jak dlouho jste do země přijeli, do cestovního pasu dostanete razítko a můžete se vydat vstříc novému dobrodružství. Pobyt v Zambii nesmí překročit délku 90 dnů, vízum je vydáno jednorázově na dobu 30 dnů, po uplynutí této doby je nutné si vízum dojíít prodloužit na imigračním oddělení v centru Lusaky.

UBYTOVÁNÍ

Bydlela jsem na studentské koleji Liberty Living Boarding House. Kolej se nachází v poklidné čtvrti Kalundu, kousek od několika nákupních center. Bydlela jsem ve třílůžkovém pokoji s vlastní koupelnou, ale jsou zde také buňky se společnou koupelnou pro několik pokojů. Součástí koleje je prádelna, kde si můžete nechat za poplatek vyprat prádlo, jejích služeb jsem ale nevyužila, prala jsem si v ruce. Na kolejích se také nachází kuchyňka, ovšem veškeré nádobí musíte mít vlastní. Hrnců či pánví není problém zakoupit na tržišti za pár korun. Je zde také studovna a společenská místnost s televizí. Často jsem byla bez elektřiny, někdy i celý den, ale na všechno se dát zvyknout. Problémy bývaly i s vodou, někde netekla vůbec, někdy jen studená. Teplou vodu jsem za celý pobyt měla jen asi dva týdny.

STRAVOVÁNÍ

V Zambii existují dva obchodní řetězce- Shoprite a Spar. Jde o klasické supermarkety, jaké znáte z Čech, seženete zde běžné zboží, jako u nás. Spar je něco málo dražší. Nakupovat můžete také na trzích, zde určitě doporučuji kupovat ovoce a zeleninu- je levnější a čerstvá. Na trzích koupíte také skoro všechno, od oblečení, přes domácí potřeby, až po elektroniku. Určitě se nebojte

s prodejci smlouva, jako bělochovi se vám budou snažit dát navýšenou cenu, když ale uvidí, že se nenecháte napálit, cenu sníží.

Rozhodně se nebojte vyzkoušet typické zambijské pochoutky, které se prodávají na ulici, jako například samoosa- smažený trojhránek z tenkého těsta plněný mase, bramborami a zeleninou, nebo sladké buchtičky scono či dondon. Klasickým zambijským jídlem je Nshima- kukuřičná kaše nevýrazné chuti. Nshima se podává s fazolemi, zeleninou, můžeme si k ní dát i kuřecí maso. Zvláštní na tomto jídle je, že se jí rukama, to Vám může ze začátku připadat trochu divné, ale zvyknete si.

Jak už jsem zmiňovala, v Zambii jsou hodně drahé mléčné výrobky a čokoláda (ta není ani příliš dobrá), také káva a kosmetika.

DOPRAVA

Zambijská doprava pro mě osobně byla obrovským šokem. Po ulicích jezdí spousty aut- osobních i nákladních, řidiči troubí jeden přes druhé a často se snaží vyhnout zácpě tím, že si zkrátka vytvoří vlastní jízdní pruh. V Zambii se jezdí na opačné straně než u nás. Chodci v Zambii nemají přednost, musíte být tedy velmi opatrní. Nečekejte ani přechody pro chodce jako u nás, přejdete tam, kde se Vám zrovna zachce. Doprava je často velmi chaotická ale místní

lidé přesně vědí, co dělají a mají situaci pod kontrolou.

Nejdostupnějším dopravním prostředkem jsou minibusy- bílé nebo modré multivany s oranžovým pruhem. Místní autobusy nemají pevný jízdní řád- stačí na zrovna projíždějící minibus mávnout a on Vám zastaví. V autobuse jezdí opravdu hodně lidí, takže se velmi často mačkáte na ostatní, což nemusí být vždy příjemné. Cesta z Boarding Housu do centra Lusaky (Lima tower) trvala v průměru 30-90 minut, záleží na dopravní situaci. Cena jízdného se během mého pobytu lišila, za jednu cestu jsem platila 4-5,5 Kwacha. V autobuse funguje tzv. conductor, muž, který z okénka autobusu křičí a píská na kolemjdoucí na ulici a snaží se je nalákat do autobusu, zároveň také vybírá jízdné a poklepáním o střechu autobusu dává řidiči znamení, kde zastavit.

TELEFON a INTERNET

V Zambii velmi často nefungují české sim karty. Mě naštěstí moje sim karta od společnosti O2 fungovala bez problému, i přes to jsem si ale zakoupila místní sim kartu od společnosti Airtel, která mě stála 5 kwacha. V případě, že si pořídíte místní sim kartu, můžete si pak do telefonu dokupovat kredit, v podobě malých stíracích papírků, které koupíte všude na ulici.

Připojení k internetu není v Zambii velký problém. Najdete zde mnoho internetových kaváren, případně si můžete koupit mobilní data do telefonu.

JAZYK

Úředním jazykem je v Zambii angličtina, existuje zde však přes 70 domorodých jazyků, mezi nejpoužívanější patří nyanja, bemba a tonga. S těmito jazyky se budete určitě během svého pobytu potkávat na každém kroku. Nejvíce se asi budete slýchat slovíčko „muzungu“, což v překladu znamená běloch. Budou ho na vás pokřikovat úplně všichni a všude, i malé děti, které sotva umějí mluvit. Místní obyvatelé určitě potěší, když se naučíte alespoň pár zdvořilostních frází.

Jak se máš? – Muli bwanji?

Děkuji – Zikomo

Dobře – Bwino

Promiňte – Pepani

Dobré ráno – Mwauka bwanji

Hej – Yue

Ano- Inde

Běloch – Mzungu

Ne – Ai

Černoch – Offipa

PROJEKTY

Po celou dobu svého pobytu jsem pracovala pro organizaci Njovu, o.p.s. . Organizace zřídila v chudinské čtvrti zvané Chibolya komunitní centrum, jehož součástí je neformální základní škola o dvou třídách. Dopoledne probíhá ve třídách výuka, na které jsem měla možnost se s místními učiteli podílet. Třídy jsou rozděleny podle úrovně vzdělání dětí. Jednu třídu navštěvují malé děti, které si teprve osvojují trivium. Ve druhé třídě se děti učím předmětům jako například zeměpis, biologie, matematika, angličtina- vše na pokročilejší úrovni. Povinná školní docházka zde neexistuje, děti tedy velmi často chybí, proto i jejich pokroky nejsou tak znatelné a přicházejí pomalu. Děti jsou velmi živé a

hlučné, nikdy jsme ale nesetkala s tím, že by děti učitele nebo mě neposlechly. Děti učitele poslouchají a respektují. Pokud máte možnost přivést pro děti jakékoliv vzdělávací materiály, určitě to udělejte, pro děti to bude velmi příjemná změna.

V organizaci také funguje adopce na dálku- pokud se sežene adoptivní rodič, děti opouštějí centrum a začnou navštěvovat formální školu.

Odpoledne potom probíhají volnočasové aktivity pro děti, jako je například volejbal, fotbal, netbal, rugby, výtvarný kroužek, kroužek čtení, dramatický kroužek. Na odpolední aktivity chodí mnoho dětí, centrum je otevřeno každému, kdo má chuť se zapojit. Odpolední aktivity byly také náplní mé praxe. Pokud pro děti vymyslíte nějaké soutěže nebo přijdete s novým nápadem, určitě budou nadšené. Cílem odpoledních aktivity je smysluplné trávení volného času a vyvarování se tak patologickým jevům.

V době mého pobytu začal fungovat nový projekt pro ženy z Chibolye, jehož náplní bylo šití na šicích strojích. Projekt jsem viděla jen v jeho začátcích, ale doufám, že v budoucnu se rozvine a bude pro místní ženy velkým přínosem.

VÝLETY

Během svého pobytu jsem měla možnost navštívit několik zajímavých míst:

Mongu

Město Mongu je vzdálené asi 600 km od Lusaky, cesta autobusem trvá přibližně 9 hodin. Pod vedením organizace zde funguje chlapecký sirotčinec- Little Noah orphanage. Ve srovnání s Lusakou je Mongu velice klidné a tiché město. Navštívila jsem také místní továrnu s kešu ořechy.

Livingstone

Návštěvu města Livingstone rozhodně doporučuji. Cesta autobusem trvá přibližně 8 hodin, ubytovat se můžete prakticky kdekoliv. Já bydlela v hostelu Livingstone backpackers, své volby rozhodně nelituji, personál byl velmi přátelský a ochotný, hostel je hezky zařízený, součástí je i venkovní bazén. Vybrat si můžete z různých pokojů- samostatných i sdílených, pokud budete mít vlastní stan, můžete zde také stanovat. Personál Vám zprostředkuje veškeré aktivity, které s v okolí nacházejí. Během svého týdenního pobytu jsem navštívila místní muzeum, Viktoriiny vodopády, viděla jsem také západ slunce

na řece Zambezi, proletěla se v mikrolightu nad vodopády a navštívila národní park Chobe v Botswaně- i když jsem měla pouze jednovstupové vízum, nebyl s tím žádný problém, při zpáteční do cestě do Zambie jsem na hranicích pouze zaplatila poplatek 20 USD.

